

Jan Johansson

BEF – Bergsprängnings Entreprenörernas Förening, bildades 2002 och är en branschorganisation för bergsprängare.

Vi har idag cirka 90 medlemsföretag spridda över hela landet.

Våra medlemsföretag utför 85 % av ovanjordsprängningarna i Sverige.

I föreningen finns också en sektion för aktivt stödjande partners, det vill säga företag med en betydande roll inom bergsprängningsbranschen. För tillfället har vi ca. 50 st aktivt stödjande partners.

BEF – det är vi som försätter berg

Kriminella sprängningar i Sverige

Ett exceptionellt allvarligt läge

- Den grova organiserade brottsligheten har under alltför lång tid fått utrymme att växa
- Skjutningarna och sprängningarna är den grova organiserade brottslighetens yttersta uttryck
- En utveckling utan motstycke

En 24-årig kvinna dödades i sprängdådet i Uppsala i september. Foto: TT Nyhetsbyrån

Nationellt Bombdatacenter Bildades 2020

Lägesrapport avseende explosiva och andra farliga ämnen

Problembild och statistik för 2023

Några begrepp

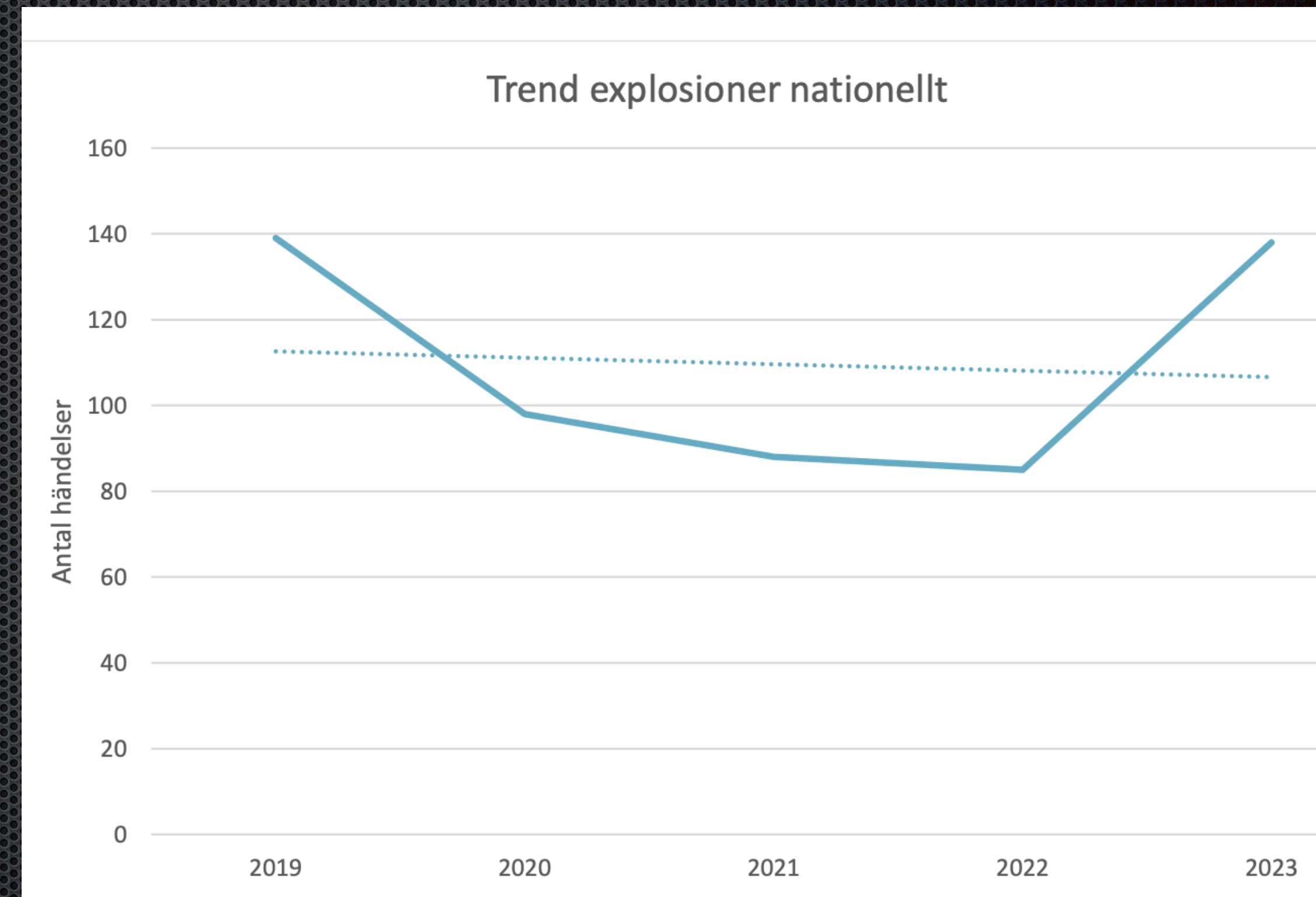
Begrepp	Betydelse	Förklaring
IED	Improvised Explosive Device, Sv. Improviserad explosiv anordning	En explosiv anordning som i sin konstruktion, utförande eller användning är improviserad
IID	Improvised Incendiary Device	En anordning som innehåller kemiska blandningar och/eller brandfarliga vätskor/fast ämnen som orsakar brand
IEDD	Improvised Explosive Device Disposal	Förmågan att röja improviserade explosiva anordningar
COIED	Command Operated IED. Sv. gärningsmannautlöst- eller fjärrutlöst IED	En IED som initieras av en gärningsperson
TOIED	Time Operated IED. Sv. tidsutlöst IED	En IED som initieras efter viss tid. Ex. initiering med stubin
VOIED	Victim Operated IED. Sv. offerutlöst IED	En IED som initieras av offret
HOAX	Attrapp	Ett i sig ofarligt föremål som medvetet ska efterlikna ett farligt föremål, i syfte att störa, hota eller på annat sätt påverka
CACHE	Gömma	Förvaringsplats eller gömma för tändsystem, verkansdel eller andra delar/ komponenter i vapensystemet IED
FIND	Fynd	Upphittande av en IED eller misstänkt farligt föremål. Funnet både under planerat sök eller annan verksamhet

2019-2024

Preliminära uppgifter 2024: 133 st.

	2019	2020	2021	2022	2023	Summa
CACHE	199	183	146	164	203	895
FIND	-	-	-	-	86	86
EXPLOSION	139	98	88	85	138	548
HOAX	39	56	49	38	60	242
OTHER	6	24	11	3	12	56
TURN-IN	4	31	19	21	11	86
Totalsumma	387	392	313	311	510	1913

Turn-In: Koppling till, eller misstänkt föremål som lämnas in till Polisen.

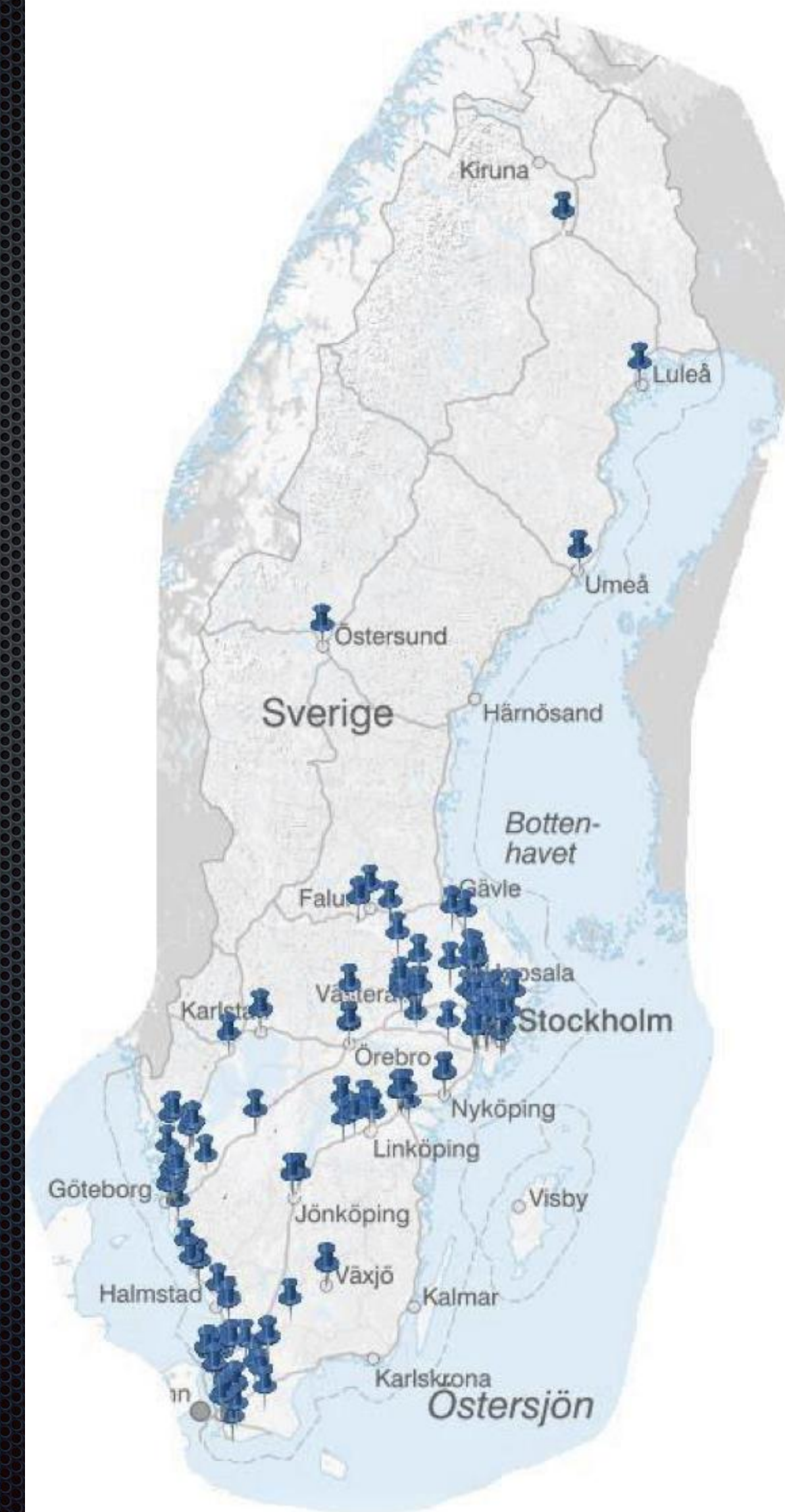
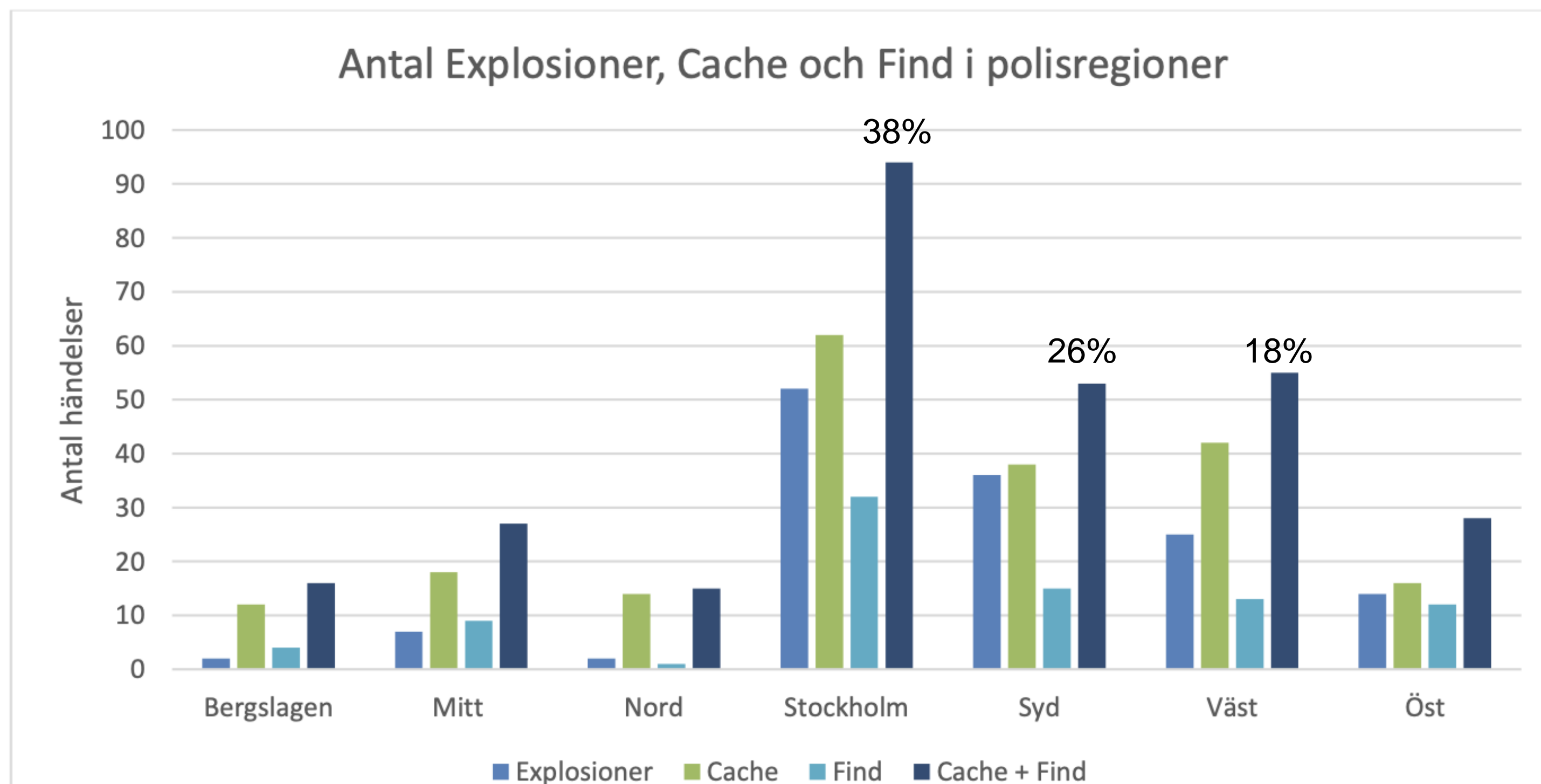
Other: Fynd som inte går att sortera exakt.

2025: 34 detonationer i januari...!!!

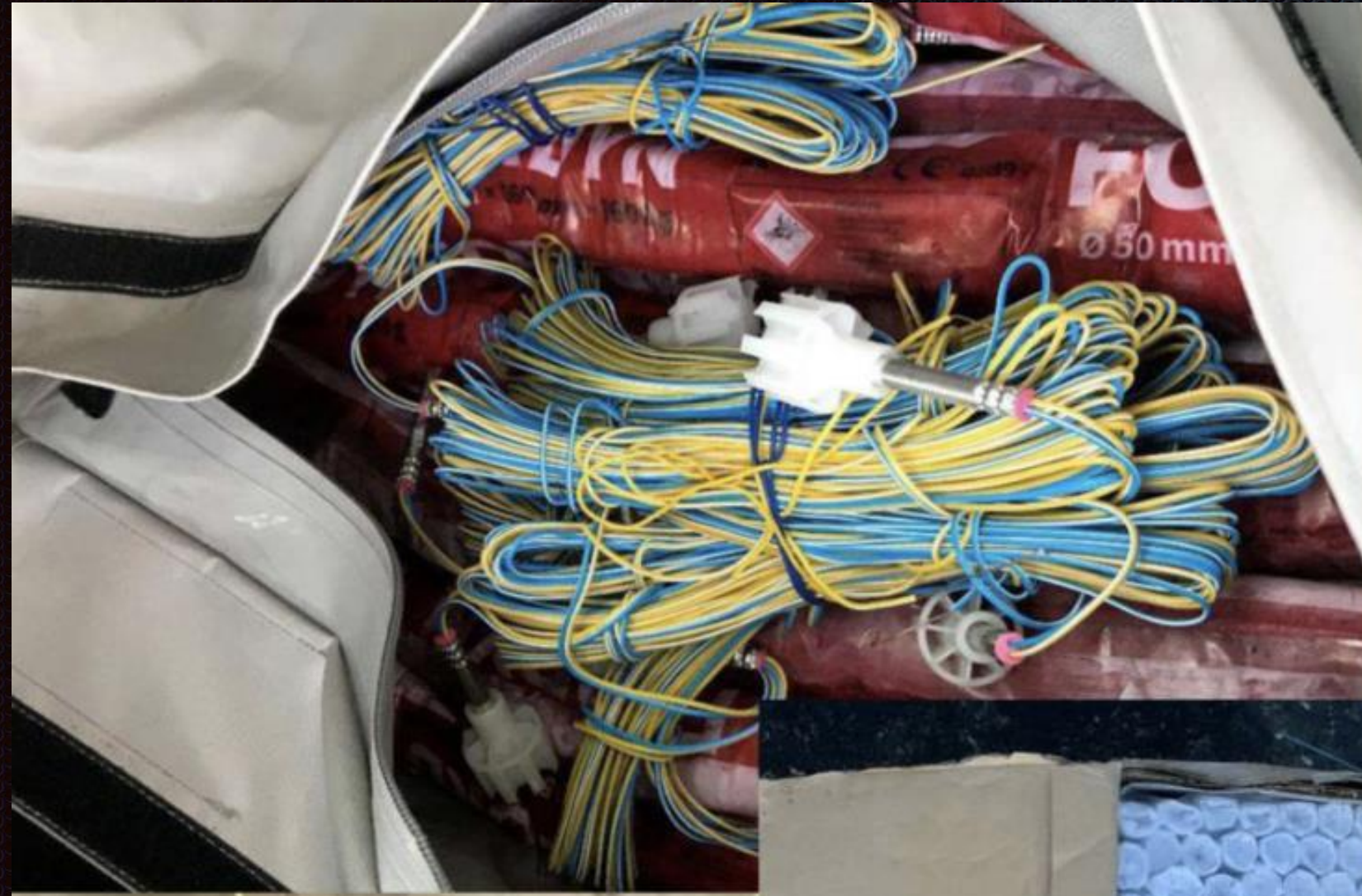

Polisregion	Explosioner	Cache	Find	Cache + Find
Bergslagen	2	12	4	16
Mitt	7	18	9	27
Nord	2	14	1	15
Stockholm	52	62	32	94
Syd	36	38	15	53
Väst	25	42	13	55
Öst	14	16	12	28
Totalt	138	202	86	288

Tabell 3. Antal explosioner, Cache och Find under 2023 fördelat per region samt totalt.

Figur 3. Kartan visar den geografiska spridningen över var IED-attackerna inträffat 2023.

Enligt uppgifter från polisen

Drygt 50 % civilt sprängmedel (2019-2023).

Man ser en minskning av civilt sprängmedel. Ca. 1/3 civila produkter, 1/3 militära produkter (främst handgranater från forna Balkan), 1/3 pyrotekniska produkter (2024).

Fortfarande gör polisen fynd av civila produkter vid tillslag, gömmor etc. (CACHE, FIND)

Biderna på dynamit och sprängkapslar är hämtade ur olika förundersökningar. Foto: Polisen

Sprängmedel från bland annat byggen används av kriminella till bomber, men samhällets kontroller brister, enligt flera experter. Arkivbild. Foto: Janerik Henriksson/ TT

Expertlarm: Kontrollen av sprängmedel brister

Bilden är tagen vid en husrannsakan i Skåne då polisen påträffade 32 sprängmedel och över 100 kilo dynamit av fabriken Fordyn och AustroGel i bagageutrymmet i en bil. Efter fyndet åtalades en man för brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, men i juni friades han för brottet av Lunds tingsrätt. Foto: Polisen

DI WEEKEND

Dynamit på villovägar – ”Branschen har efterfrågat mer kontroller”

Var kommer dynamiten ifrån? Kriminella infiltrerar sprängföretag för att komma över sprängmedel. Lagar har skärpts, men branschföreträdare efterfrågar ännu hårdare kontroller.

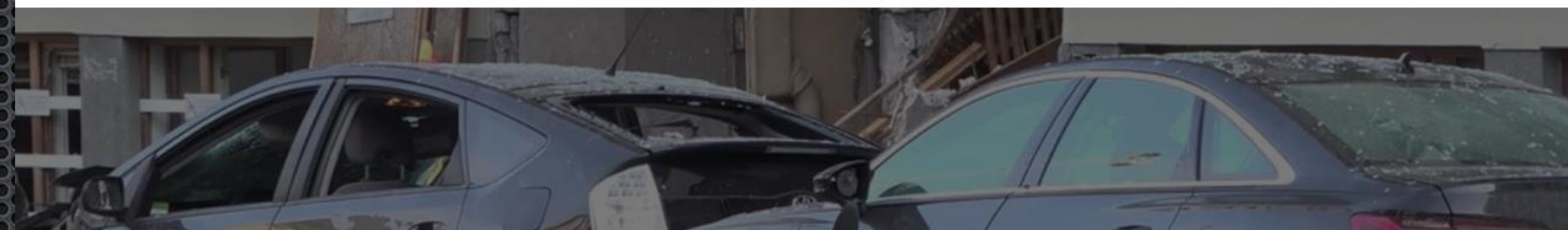
Nyheter

Tipsa TV4

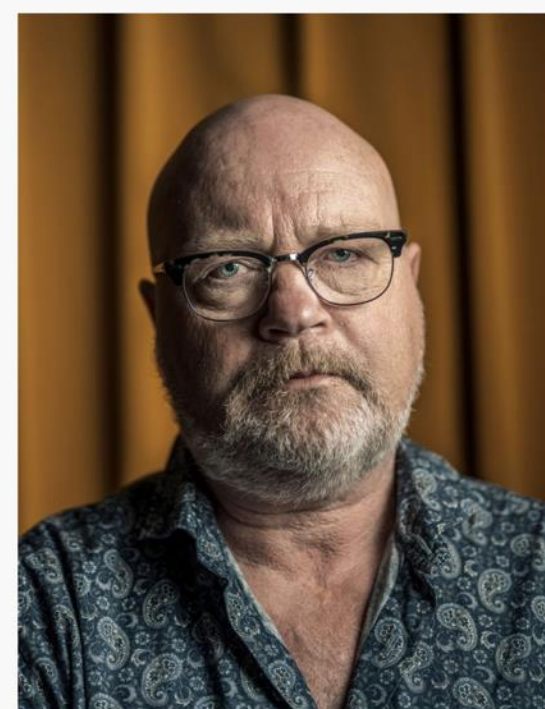
Nyhetsmorgon

Kalla fakta

Efter fem

De kräver hårdare krav för sprängämneshantering

Jan Johansson, vd för

Jan Johansson, vd för branschorganisationen Bergsprängningsentreprenörerna (BEF), är orolig över att kriminella kommit över sprängmedel och att det ibland skett med hjälp av folk anställda på företagen. Han vill att tillstånden för att hantera sprängmedel ska vara personliga på samma sätt som vapenlicenser. Då skulle det inte dröja många timmar innan ett tillstånd blev indraget när en person begått en brottslig handling, menar han.

Svenska Dagbladet Nyheter Näringsliv Kultur Ledare

Trots att lagskrpningar gjorts har den kriminellt aktiva bergsprängaren kunnat stå som föreståndare på tillstånden för flera företag.

Jan Johansson, vd för branschorganisationen Bergsprängningsentreprenörerna, oroas av utvecklingen och kräver åtgärder. Han vill bland annat att tillstånden för att hantera sprängmedel stramas åt – för att omedelbart kunna dras in om personen begår brott.

– Det som bekymrar mig mest med att civilt sprängmedel läcker är att det inte bara kan läcka till personer som spränger i trapphus utan till dem som sysslar med terrorverksamhet, säger Jan Johansson till

Jan Johansson, ordförande för Bergsprängningsentreprenörernas Förening, BEF, säger att den regelskrpningen som infördes 2021 inte räcker. Foto: SVT/ Polisens förundersökningsprotokoll

Bergsprängare åtalas – misstänks ha sålt sprängmedel till kriminella

UPPDATERAD 5 SEPTEMBER 2023 PUBLICERAD 5 SEPTEMBER 2023

En professionell bergsprängare misstänks ha tagit sprängmedel från sitt arbete och sålt till två män som stoppades i Norrtälje med över 270 kilo dynamit i bilen. Och utredningen mot honom fortsätter – han är även misstänkt för flera planerade sprängdåd med kriminella.

2023 kan bli ett dystert rekordår för sprängningar i Sverige och polisens bild är att läckaget av sprängmedel från byggen till kriminella är en starkt bidragande faktor. Men det är ovanligt att någon i branschen misstänks och åtalas för att lämna sprängmedel i större skala som i det här fallet.

Dagens åtal vid Solna tingsrätt gäller ett fall där polisen efter telefonavlyssning slog till mot en bil som hade flera lådor med dynamit och sprängkapslar. De två männen i bilen har tidigare drivit företag som utfört arbeten med sprängämnen, men hade inte längre de tillstånd som krävs. Dagen efter greps ännu en man i Norrtälje.

– Han har jobbat som sprängare på ett större företag som utför bergsprängningar, säger Lotta Karlsson, kammaråklagare.

”Man ger, tar och lånar”

De tre männen åtalas nu misstänkta för synnerligen grovt brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor. Samtliga nekar till brott. Bergsprängaren misstänks ha tagit 125 kilo sprängmedel från sin arbetsgivare och sålt till de andra. I förhör säger han att det är ”branschpraxis att man ger, tar och lånar av varandra”.

I det aktuella fallet har utredarna inte kunnat styrka vad dynamiten skulle användas till, en av de misstänkta säger att han skulle använda den vid ett bygge. Han kunde även hämta ut det övriga sprängmedlet som fanns i bilen – 146 kilo – från ett företag som säljer dynamit, trots att hans tillstånd gått ut.

Åklagare fåordig om kopplingar

Men bergsprängaren sitter även häktad i en annan utredning tillsammans med flera andra män kring planerade våldsbrott.

– Det rör ju förberedelse till allmänfarlig ödeläggelse så där är ju misstankarna att sprängmedlen skulle komma till brottslig användning säger Lotta Karlsson.

Hon är fåordig om den utredningen, åtal väntas i höst, och vill inte kommentera eventuella kopplingar till kriminella nätverk.

Från branschorganisationen välkomnar man att olämpliga sprängare upptäcks och plockas bort.

Lagstiftning i Sverige

SVERIGES RIKSDAG

Start / Dokument & lagar / Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

SVERIGES RIKSDAG

Start / Dokument & lagar / Förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor

Förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling

Utgivare: Anna Åsp, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
ISSN 2000-1886

MSBFS
2019:1
Utkom från trycket
den 16 april 2019

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter¹ om hantering av explosiva varor;

beslutade den 8 april 2019.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreskriver² följande med stöd av 25 § förordningen (2010:1075)³ om brandfarliga och explosiva varor.

Explosiva varor kräver tillstånd för:

- Hantering: Användning, förvaring, försäljning, tillverkning, destruktion, mm.
- Överföring.
- Föreståndare. Alla tillstånd kräver en föreståndare.
- Lämplighetsprövning av personal som hanterar. Infördes 1 augusti 2021.

- Dessutom regler om transport av farligt gods.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

ADR-S 2023

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng | MSBFS 2022:3

**För Sveriges bergsprängare
är det landets 290 (ca. 140 enheter) kommuner
som är tillståndsgivare samt
utövar tillsyn.**

Tidigare var det polisens uppdrag (före 2010).

Personal i bergsprängningsföretag har undanhållit sprängmedel från sin arbetsgivare.

Flera domar med fängelse som följd.

Oerhört svårt att förhindra!

Vad gör Sveriges regering?

- Uppdrag till MSB att inrätta och driva Nationellt Forum för Sprängämnessäkerhet.
- Upprätta NATEV (Nationellt tillståndsregister (driftsatt 2024))
- Tillsatt en utredning våren 2024 för översyn av lagen.
- Ändringar kommer införas sommaren 2025.
- Nya föreskrifter.
- Uppmaningar till samtliga berörda myndigheter att skärpa kontrollen.
- Stärka skyddet vid transporter
- mm. mm

Vilka är bristerna?

Bland annat lämplighetsprövningen

- Följer inte individen. Ska vara personligt.
- Alltför sällan (3 år/10 år).

Vilka är bristerna i lagstiftningen?

ID Kontroller

- Avsaknad av krav på ID. Såväl vid in/utlämnande av explosiva varor, som vid mottagande vid transport.

Vilka är bristerna i lagstiftningen?

Transport av explosiva varor

- Inget krav på lämplighetsprövning av chaufförer
- ADR består till största delen av "safety", inte "security"
- Finns regler om transportskydd. T. ex. skyddsplaner
- Kolliderar med kör och vilotider

Vilka är bristerna i lagstiftningen?

Återkallande av tillstånd

- Avsaknad av "system" där tillstånd dras in vid känd kriminell verksamhet
- Finns fall där dömda tillståndsinnehavare behåller sina tillstånd

Vilka är bristerna?

Det i särklass största problemet är att många kommuner har bristande kompetens och bristande resurser att vara tillstånd och tillsynsmyndighet.

BEF med flera anser att MSB borde vara den centrala myndigheten som hanterar dessa ärenden.

Vilka är bristerna?

Den situation vi har nu riskerar att seriösa aktörer råkar illa ut, medan oseriösa kommer undan.

Och, givetvis det viktigaste, man måste komma tillrätta med de kriminella gängen...!210

Vad gör BEF?

- Informerar-uppmanar
- Anordnar och deltar i säkerhetskonferenser
- Nära dialog med myndigheter samt våra politiker. Svarar på remisser.
- Sitter med i olika expertgrupper mm.

Tack för mig!